

Повідайчик О.С.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна
oksana.povidaichyk@uzhnu.edu.ua

АНАЛІЗ СТАНУ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті досліджується питання готовності студентів спеціальності «Соціальна робота» до науково-дослідницької діяльності. Обґрунтовано, що готовність соціального працівника до означеної діяльності є визначальною складовою його професійної компетентності.

Метою статті є аналіз стану готовності майбутніх соціальних працівників до науково-дослідницької діяльності.

Завдання дослідження: з'ясувати сутність та структуру готовності соціальних працівників до науково-дослідницької діяльності; здійснити аналіз стану готовності студентів до даного виду роботи.

Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення (застосовувалися для з'ясування сутності та складових готовності соціальних працівників до науково-дослідницької діяльності), анкетування (для визначення стану сформованості окремих компонентів готовності студентів до науково-дослідницької діяльності; метод експертних оцінок (використовувався під час оцінювання наукових робіт студентів).

У результаті дослідження встановлено, що більшість студентів демонструють недостатній рівень сформованості окремих дослідницьких умінь та навичок. Зокрема, в них виникають труднощі в процесі планування та реалізації науково-дослідницької роботи (теоретичної чи експериментальної), здійснення цілісного аналізу дослідження і його відповідного оформлення. Відзначено, що студентам необхідно вдосконалювати теоретичну базу в сфері науково-дослідницької діяльності та розвивати їхні дослідницькі вміння шляхом розробки і впровадження системи підготовки соціальних працівників до науково-дослідницької діяльності у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: професійна підготовка соціальних працівників, науково-дослідницька діяльність, стан готовності студентів до науково-дослідницької діяльності, наукова робота, методи досліджень.

Вступ. Складна соціально-економічна ситуація в Україні характеризується зростанням соціальної напруги, зниженням рівня життя населення, розпадом системи цінностей, що актуалізує розвиток соціальної роботи, покликаної забезпечити соціальний захист різних категорій осіб. У цих умовах зростають вимоги до професійної діяльності соціальних працівників, для яких все більшого значення набувають такі особистісні й професійні якості як креативність, здатність здобувати нові знання та здійснювати дослідницько-

пошукову роботу, бачити перспективи і планувати стратегію розвитку соціальної сфери тощо.

Дослідження в соціальній роботі здійснюються для того, щоб допомогти зрозуміти індивідуальні, міжособистісні та ширші соціальні й структурні проблеми в суспільстві, а також їхні наслідки. Вони передбачають оцінювання потреб та ресурсів людей у їхніх середовищах та мінливих контекстах їхнього життя, забезпечення інформацією для розробки та впровадження політики, програм та послуг, особливо для маргіналізованих та вразливих груп населення, прогнозування наслідків соціального втручання, оцінювання ефективності різних форм соціальної допомоги, пошук інноваційних методів і прийомів надання соціальної підтримки та ін. У зв'язку з цим готовність соціальних працівників до науково-дослідницької діяльності (НДД) є визначальною складовою їхнього професіоналізму, про що зазначається в Етичному кодексі та кваліфікаційних вимогах до фахівців соціальної роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз джерельної бази засвідчує наявність глибокого інтересу вітчизняних і зарубіжних науковців до проблеми професійної підготовки соціальних працівників (В. Андрущенко, С. Архипова, О. Безпалько, З. Бернфельд, О. Вільманн, Г. Вільфінг, М. Доуел, І. Зверева, А. Капська, О. Карпенко, Х. Кінтана, І. Козубовська, Г. Лактіонова, Т. Логвиненко, Л. Міщик, В. Поліщук, Д. Раймонд, С. Харченко, С. Шардлоу та ін.). Водночас, аналіз наукової літератури свідчить про недостатню увагу вчених до проблеми професійної підготовки соціальних працівників до НДД. Тільки окремі аспекти досліджуваного питання висвітлені в працях вітчизняних (М. Букач, Н. Клименюк, М. Лукашевич, О. Плахотнік, Т. Попова, І. Савельчук) та зарубіжних дослідників (Г. Адамс, Р. Аллан-Мієрз, А. Баббій, С. Бісман, Х. Графф, Дж. Грей, Р. Гріннел, Т. Дьячек, Т. Лейн, К. Марлоу, Г. Роджерс, Дж. Шванвельд та ін.).

Метою даної статті є аналіз стану готовності майбутніх соціальних працівників до науково-дослідницької діяльності.

Завдання дослідження: з'ясувати сутність та структуру готовності соціальних працівників до науково-дослідницької діяльності; здійснити аналіз стану готовності студентів до НДД.

Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення (застосовувалися для з'ясування сутності та складових готовності соціальних працівників до НДД), анкетування (для визначення стану сформованості окремих компонентів готовності студентів до НДД; метод експертних оцінок (використовувався під час оцінювання наукових робіт студентів).

Виклад основного матеріалу. Різноманітний характер діяльності соціальних працівників висуває низку вимог до їхньої професійної компетентності, творчих здібностей, досвіду науково-дослідницької роботи. Головною метою сучасної освіти стає підготовка фахівців, які, по-перше, мають інтегровані знання в сфері соціальної роботи, що дозволяють вивчати і вирішувати комплексні проблеми людей і суспільства; по-друге, володіють логікою досліджень, методами прогнозування, проектування соціальних процесів і здатні виробляти власні моделі діяльності; по-третє, вміють вибирати

і застосовувати адекватні технології в процесі надання соціальної допомоги. Готовність до науково-дослідницької роботи є необхідною складовою професіоналізму сучасних фахівців.

Узагальнення наукових підходів щодо розуміння феномену готовності соціальних працівників до НДД дозволяє розуміти його як особливий вид інтелектуально-творчої діяльності, який виникає в результаті функціонування індивідуальних механізмів пошукової активності і передбачає самостійне дослідження, спрямоване на теоретичне й експериментальне вивчення явищ і процесів, обґрунтування фактів, виявлення закономірностей за допомогою наукових методів пізнання з метою планомірної зміни соціальної дійсності. У структурі готовності соціальних працівників до НДД виділяють мотиваційну, когнітивну і креативну складові [1; 2; 3].

Мотиваційна складова пов'язана з мотиваційно-ціннісним ставленням студентів до науково-дослідної діяльності, що супроводжується задоволенням мотиваційних потреб у дослідницькій сфері. Когнітивна складова характеризує пізнавальні здібності соціальних працівників – здатність до сприйняття навчального матеріалу і наявність знань, необхідних для здійснення науково-дослідницької діяльності; готовність до наукового пізнання на основі наявних дослідницьких знань, умінь і навичок, дослідницького досвіду.

Варто відзначити, що професійна діяльність соціальних працівників відзначається творчістю, оскільки їм доводиться вирішувати низку проблем і виконувати при цьому найрізноманітніші професійні ролі: організатора дозвілля, медика, юриста, адвоката, захисника, консультанта, фасилітатора та ін., підкреслюючи цим самим інтегруючий характер дослідницької роботи. Креативна складова спрямована на перетворення, вдосконалення і вирішення складних життєвих ситуацій клієнтів і суспільства в цілому і характеризується новизною та соціальною значимістю.

З метою визначення стану готовності майбутніх соціальних працівників до науково-дослідницької діяльності та виявлення типових проблем, які виникають у процесі реалізації студентами дослідницької роботи нами було проведено анкетування, в якому взяли участь 126 студентів 4-5-их курсів Ужгородського національного університету, Карпатського інституту підприємництва Відкритого міжнародного університету розвитку людини Україна.

У результаті анкетування встановлено, що понад 60% студентів вважають НДД одним із важливих напрямків професійної діяльності соціального працівника. Вони відзначають, що під час навчання у ВНЗ з інтересом виконують різні науково-дослідницькі завдання (під час проведення досліджень, написання курсових і кваліфікаційних робіт, проектів). Близько 4% студентів систематично й цілеспрямовано займаються вивченням актуальних проблем сучасного суспільства в рамках роботи студентського наукового товариства ВНЗ (ці студенти мають наукові публікації у збірниках матеріалів конференцій, студентських наукових журналах). Зазначимо, що незначна частка майбутніх соціальних працівників (4,8%) беруть участь в олімпіадах чи конкурсах наукових робіт різних рівнів.

Більшість студентів визнає, що кожен соціальний працівник повинен володіти алгоритмом дослідницької діяльності, знати методи її реалізації, розуміти етичні межі здійснення досліджень. Це, на думку студентів, «Допоможе ефективно вирішувати професійні завдання» (25,4%), «Надасть нову професійну інформацію» (41,3%), «Сприятиме розвитку інтелекту» (64,3%).

На запитання «Якими особистісними якостями повинен володіти соціальний працівник для реалізації науково-дослідницької діяльності?» більше половини опитаних відзначають самостійність, ініціативність, креативність, відповідальність, мобільність та ін. В той же час, 19% студентів вважають, що науково-дослідницька діяльність для соціального працівника не є обов'язковою. Ці студенти займають пасивну позицію під час навчання, не проявляють ініціативи в процесі дослідницької діяльності, стараються її уникати.

За даними самооцінки майбутніх соціальних працівників у 62% з них достатньо сформовані інформаційно-комунікаційні вміння, які передбачають пошук інформації, її обробку, аналіз, вміння представити її у вигляді реферату, конспекту лекцій тощо. 68,3% опитаних зазначили про певні труднощі, які виникають у них під час написання тез, наукових статей, анотацій до них. Близько 70% студентів відзначили, що не мають навичок аргументованого представлення власної точки зору, участі в дискусії, науковому діалозі. Переважна більшість студентів зазначають про те, що під час навчання вони отримують багато теоретичних знань, наприклад, щодо методів досліджень та аналізу їхніх результатів, проте не мають навичок і досвіду їхнього практичного застосування. Так, на запитання «Які аспекти науково-дослідницької діяльності, на Вашу думку, потребують найбільшого висвітлення під час аудиторних занять і практики?» відповідь студентів розподілилася таким чином: 26,2% студентів визначили теоретичні аспекти, 70,6% опитаних – методи досліджень, 29,4% – організаційні питання реалізації науково-дослідницької роботи.

На запитання «Які методи досліджень Ви готові самостійно використовувати в процесі фахової діяльності?» 47% студентів зазначають про свою готовність до застосування спостереження, бесіди; 7% мали можливість під час практики провести соціометрію; анкетування готові самостійно провести майже 22% студентів, інтерв'ю – 15,1%; 6,3% студентів вважають, що володіють достатнім арсеналом знань, умінь та навичок розробки соціального проекту.

Результати власних спостережень (на підставі аналізу рефератів, курсових, кваліфікаційних робіт студентів, їхньої активності під час аудиторних занять в процесі вивчення окремих дослідницьких дисциплін) засвідчують про недостатній рівень сформованості в майбутніх соціальних працівників таких здатностей, як уміння узагальнювати, систематизувати, аналізувати наукові джерела інформації, формулювати дослідницькі завдання, вирішувати їх. Близько 70% студентів не вміють грамотно обґрунтувати актуальність теми роботи, самостійно визначати об'єкт і предмет, мету і завдання дослідження,

формулювати гіпотезу. Всього 15% студентів можуть правильно оформити результати дослідницької роботи.

На запитання про те, які види аудиторного і позааудиторного навчання в найбільшій мірі сприяють зростанню рівня дослідницької підготовки студентів, відповіді розподілилися таким чином: 39% студентів зазначають про вивчення спеціальних дисциплін «Основи наукових досліджень», «Методи та організація соціальних досліджень», «Соціальне проектування» та ін.; 7,9% соціальних працівників зазначають, що формуванню їхніх дослідницьких умінь сприяла практика у соціальних закладах і службах, а 27% – волонтерська робота; 12% опитаних відзначили участь у соціологічних дослідженнях. Всього 4% студентів зазначають про певну роль студентських наукових гуртків, проблемних груп, участь у наукових конференціях, олімпіадах та ін. 35% студентів вказують, що науково-дослідницькій готовності соціальних працівників сприятиме тісна взаємодія «студент-викладач», можливість індивідуальних консультацій.

В цілому, значна частка студентів (76,2%) вважають свій рівень готовності до НДД низьким, а 23,8% опитаних – середнім. Жоден студент не може засвідчити про свій високий рівень готовності до науково-дослідницької діяльності. На запитання «Чи задовольняє Вас процес підготовки до науково-дослідницької діяльності у ВНЗ?» 35,7% відповіли, що задовольняє повністю; 60,3% – задовольняє частково, 4% студентів незадоволені рівнем дослідницької підготовки.

Таким чином, результати анкетування засвідчують про позитивну спрямованість студентів на досліджуваній вид діяльності. Проте спостерігаються певні прогалини в науково-дослідницькій підготовці майбутніх соціальних працівників – недостатній рівень володіння студентами теоретичними знаннями в галузі науки та наукових досліджень, несформованість у них дослідницьких умінь і навичок, невміння застосовувати знання на практиці та ін.

Результати опитування студентів, власних спостережень корелюють з оцінкою експертів, які здійснювали рецензування наукових робіт, поданих на Всеукраїнський Конкурс наукових робіт із соціальної роботи. Зауважимо, що зазначений Конкурс проводиться в Україні вперше, де базовим закладом визначено ДВНЗ «Ужгородський національний університет». На Конкурс були представлені 73 наукові роботи студентів різних курсів спеціальності «Соціальна робота» вищих навчальних закладів України: Запорізького національного університету, Київського національного університету ім. Т. Шевченка, Національного університету «Львівська Політехніка», Львівського національного університету ім. І. Франка, Мелітопольського державного педагогічного університету, Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя, Сумського державного університету, Тернопільського національного економічного університету, Ужгородського національного університету, Уманського державного педагогічного університету ім.

П. Тичини, Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця та ін.

Під час аналізу змісту наукових робіт основна увага експертів була акцентована на таких аспектах:

- встановлення ступеня обґрунтованості актуальності дослідження;
- визначення рівня наукового дослідження (теоретичне/практичне), виявлення ступеня відповідності змісту роботи заявленій спеціальності, сформульованій меті та завданням;
- з'ясування дослідницького інструментарію, методів дослідження, які використовували автори робіт;
- визначення рівня обґрунтованості висновків та рекомендацій щодо вирішення певної проблеми;
- аналіз якості оформлення наукових робіт.

Актуальність робіт не викликає сумнівів, оскільки всі вони стосуються нагальних для нашої країни і світу в цілому соціальних проблем. Зокрема, можна відзначити такі роботи як: «Розвиток інклюзивної освіти в Україні», «Дослідження готовності людей середнього віку до власної забезпеченої старості», «Адаптація внутрішньо переміщених студентів до нових студентських осередків», «Соціально-педагогічна діяльність з профілактики жорстокої поведінки у підлітковому середовищі», «Модернізація системи надання соціальних послуг в Україні на сучасному етапі», «Актуальні аспекти інтеграції внутрішньо переміщених осіб в умовах нових територіальних громад», «Соціальна профілактика суїцидальної поведінки учнівської молоді», «Толерантність як принцип діяльності соціальних працівників в реаліях сучасності», «Соціально-педагогічна профілактика ігрової комп'ютерної залежності у підлітків», «Конфлікти в сучасній українській сім'ї: соціопсихологічний аналіз» та ін.

Значна частка авторів наукових робіт продемонстрували вміння чітко і лаконічно обґрунтовувати актуальність обраного дослідження: здійснювати аналіз стану дослідженості проблеми на основі наукових джерел і емпіричних розвідок, виокремлювати раніше не вивчені питання і обґрунтовувати свій вибір для подальшого дослідження. Однак, спостерігаються й такі роботи, які засвідчують формальне описання актуальності теми дослідження, що не підтверджується переглядом наукових розробок з обраної теми, аналітичний огляд наукових публікацій має форму анотованого списку і не відображає рівня вивченості теми.

Для того щоб оцінити рівень наукової роботи, ступінь наукової новизни матеріалів, з'ясувати на вирішення яких завдань спрямовані дослідження, які науково-дослідницькі методи були використані нами здійснено класифікацію аналізованих наукових робіт, відповідно до стратегії, які використовували автори під час їхньої підготовки. Такими визначено компілятивну, аналітичну, проектну, експериментальну стратегії.

Автори наукових робіт, які дотримуються компілятивної стратегії, реферативно викладають певні ідеї інших науковців, які, на їхню думку,

становлять нові теоретичні знання. Зауважимо, що обґрунтування цих знань у більшості наукових робіт відсутнє. Незважаючи на зазначене, за оцінками експертів, значна частка робіт, поданих на Конкурс наукових робіт, переслідує саме цю стратегію. Відповідно до таких робіт висувається низка зауважень:

- теоретична частина дослідження носить переважно констатуючий характер, автори здебільшого обмежуються переліком відомих теорій і підходів без висловлення власної думки щодо них;
- спостерігається надмірна кількість цитат учених (іноді не завжди коректних). При цьому не всі цитати супроводжуються посиланнями на авторів;
- окремі роботи перевантажені загальновідомими визначеннями та тлумаченнями, мають вигляд доволі хаотичного набору різноманітних визначень та суджень;
- у роботах відсутні авторські теоретичні узагальнення щодо досліджуваної проблем тощо.

Аналітична стратегія передбачає, що автор вивчає певні документи – наукові публікації, законодавчі акти, статистичні дані та використовує для цього теоретичний аналіз та узагальнення. Про якість такого аналізу свідчить тільки одне – отримання нового наукового знання, але це можливе тільки за умов наявності чіткої методології проведення дослідження. Якщо цього немає, то наукова робота набуває демонстраційного характеру і тільки за формою, а не за змістом, є аналітичною. Зауважимо, що близько 15% наукових робіт демонструють дотримання саме цієї стратегії.

Проектна стратегія передбачає, що автор наукової роботи розробляє певні моделі практичної діяльності, пропозиції, рекомендації щодо удосконалення системи соціальної роботи. Варто відзначити, що серед наукових робіт поданих на Конкурс деякі були присвячені саме розробці соціальних проектів («Розумний слон», «Проект інноваційного навчального закладу для дітей молодшого шкільного віку» та ін.). Зауважимо, що попри актуальність розроблених проектів, до них є досить багато зауважень з боку рецензентів. Зокрема, у наукових роботах вирішуються переважно практичні завдання, а теоретичні тільки згадуються; структура представленого проекту не відповідає структурі наукової роботи та ін.

Експериментальна стратегія включає аналітичну та проектну, але не обмежується ними, а передбачає вивчення стану певної соціальної ситуації, розробку теоретичних та нормативних моделей чи вдосконалення форм, методів і технологій соціальної роботи та їхню експериментальну перевірку. Очевидно, що студенту здійснити експериментальне наукове дослідження досить складно. Проте аналіз наукових робіт засвідчує про їхню високу частку в загальній кількості (майже 70%).

Незважаючи на актуальність та практичну значущість, окремі експериментальні роботи характеризуються обмеженістю емпіричної дослідницької бази, відсутністю документального оформлення методики проведення дослідження, використанням застарілих статистичних даних тощо.

Узагальнення експертних оцінок дозволило визначити низку типових помилок і зауважень щодо оформлення наукових робіт:

- в окремих роботах не зазначено про соціальну значущість теми, вирішення якої має важливе значення для суспільства;
- у деяких працях не визначено (або некоректно визначено) об'єкт, предмет, завдання дослідження, наукову новизну і практичну спрямованість результатів, не зазначено, якими методами користувалися дослідники;
- методи дослідження перераховуються без короткого й змістовного розкриття того, що саме (із завдань дослідження) досліджувалось тим чи іншим методом; не всі заявлені методи дослідження знаходять своє відображення в тексті роботи;
- у роботі висувається гіпотеза, але залишається невідомим, чи була вона доведена або спростована;
- у деяких роботах велика частка запозиченого тексту подається без відповідних посилань;
- у списку використаних джерел відсутні нові напрацювання з обраної проблеми; у деяких роботах помітний дисбаланс у бік літератури з психології, педагогіки, соціології, права, економіки та ін. за рахунок соціальної роботи;
- не завжди витриманий науковий стиль викладу матеріалу, мають місце певні стилістичні та орфографічні неточності, помилки в оформленні літератури та ін.

Висновки. Аналіз стану готовності соціальних працівників до науково-дослідницької діяльності засвідчує про недостатній рівень сформованості в них окремих дослідницьких умінь та навичок. Зокрема, в студентів виникають труднощі в процесі планування та реалізації науково-дослідницької роботи (теоретичної чи експериментальної), здійснення цілісного аналізу дослідження і його відповідного оформлення. Очевидно, що студентам необхідно вдосконалювати теоретичну базу в сфері науково-дослідницької діяльності та розвивати їхні дослідницькі вміння. Означене зумовлює розробку і впровадження системи підготовки соціальних працівників до науково-дослідницької діяльності у вищому навчальному закладі, що є перспективним напрямком подальших досліджень.

References

1. Myronchuk, N.M. (2013). Zmist ta formy doslidnytskoi diialnosti studentiv u protsesi pedahohichnoi pidhotovky u VNZ [Contents and forms of student research in the process of pedagogical training at universities]. *In Doslidnytskyi komponent u diialnosti zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv ta pozashkilnykh zakladiv osvity: retrospektyva i perspektyva – Research component in the activities of general educational institutions and out-of-school educational institutions: retrospective and prospect: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference* (pp. 170-176). Kyiv: Institute of gifted children [in Ukrainian].

2. Povidaichyk, O.S. (2017). Struktura hotovnosti sotsialnykh pratsivnykiv do naukovo-doslidnytskoi roboty [Structure of readiness of social workers for research work]. In *Sotsialna robota: vyklyky sohodennia – Social Work: Challenges of the Present: Proceedings of the VI Ukrainian Scientific and Practical Conference* (pp. 100-103). Ternopil: FOP Osadzha Yu.V. [in Ukrainian].
3. Proshkin, V. (2009). Osnovni pidkhody do vyznachennia poniattia «naukovo-doslidna robota studentiv» [Basic approaches to the definition of the concept of «research work students»]. *Naukova skarbnytsia osvity Donechchyny – Scientific treasury of education of Donetsk region*, 2(5), p. 114-117 [in Ukrainian].

Список використаної літератури

1. Мирончук Н.М. Зміст та форми дослідницької діяльності студентів у процесі педагогічної підготовки у ВНЗ // Дослідницький компонент у діяльності загальноосвітніх навчальних закладів та позашкільних закладів освіти: ретроспектива і перспектива: Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф., 21 листопада 2013, м. Київ. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2013. – С. 170-176.
2. Повідайчик О.С. Структура готовності соціальних працівників до науково-дослідницької роботи / О.С. Повідайчик // Соціальна робота: виклики сьогодення: зб. матеріалів VI всеукр. наук.-практ. конференції (м. Тернопіль, 17-18 травня 2017 р.). – Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. – 2017. – С. 100 – 103.
3. Прошкін В. Основні підходи до визначення поняття «науково-дослідна робота студентів» / В. Прошкін // Наукова скарбниця освіти Донеччини. – Вип. 2(5). – 2009. – С. 114 – 117.

Стаття надійшла до редакції 15.04.2018 р.

Повідайчик Оксана

кандидат педагогических наук, доцент кафедры социологии и социальной работы ГВУЗ «Ужгородский национальный университет», г. Ужгород, Украина

АНАЛИЗ СОСТОЯНИЯ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ К НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье исследуется вопрос готовности студентов специальности «Социальная работа» к научно-исследовательской деятельности. Обосновано, что готовность социального работника к указанному виду деятельности является определяющей составляющей его профессиональной компетентности.

Целью статьи является анализ готовности будущих социальных работников к научно-исследовательской деятельности.

Задачи исследования: выяснить сущность и структуру готовности социальных работников к научно-исследовательской деятельности; осуществить анализ готовности студентов к данному виду работы.

Методы исследования: анализ, синтез, обобщение (применялись для выяснения сущности и составляющих готовности социальных работников к научно-исследовательской деятельности), анкетирование (для определения состояния сформированности отдельных компонентов готовности студентов к научно-исследовательской деятельности, метод экспертных оценок (использовался при оценивании научных работ студентов).

В результате исследования установлено, что большинство студентов демонстрируют недостаточный уровень сформированности отдельных исследовательских умений и навыков. В частности, у них возникают трудности в процессе планирования и реализации научно-исследовательской работы (теоретической или экспериментальной), осуществления целостного анализа исследования и его соответствующего оформления. Отмечено, что студентам необходимо совершенствовать теоретическую базу в сфере научно-исследовательской деятельности и развивать их исследовательские умения путем разработки и внедрения системы подготовки социальных работников к научно-исследовательской деятельности в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: профессиональная подготовка социальных работников, научно-исследовательская деятельность, состояние готовности студентов к научно-исследовательской деятельности, научная работа, методы исследований.

O. Povidaychyk

Candidate of Pedagogical Sciences (Ph.D.),
Associate Professor at the Department of Sociology and Social Work
State University «Uzhhorod National University»,
Uzhhorod, Ukraine

ANALYSIS OF THE STATE OF READINESS OF FUTURE SOCIAL WORKERS FOR SCIENTIFIC RESEARCH ACTIVITY

The article deals with the issue of the readiness of students of the specialty «Social Work» for the scientific research activity. It is substantiated that the readiness of a specialist for scientific research activity is a determining part of one's professional competence. It is noted that researches in social work are carried out in order to understand the individual, interpersonal and wider social or structural problems in society, as well as their implications. They include assessment of the needs and resources of people in their environments and changing contexts of their lives, provision of information for the development and implementation of policies, programs and services, especially for vulnerable groups, forecasting of the consequences of the social interventions, evaluation of the effectiveness of various forms of social assistance, search for innovative methods as well as the methods of provision of social support.

The purpose of the article is to analyze the state of readiness of future social workers for scientific research activity.

Objectives of the research: to find out the essence and the structure of the readiness of social workers for scientific research activity; to analyze the state of readiness of students for scientific research activity.

Methods of research: analysis, synthesis, generalization (was used to clarify the nature and components of the readiness of social workers for scientific research activity), questionnaires (was used to determine the state of formation of individual components of students' readiness for scientific research activity), the method of expert assessments (was used during the evaluation of scientific works of students).

As a result of the research, it has been established that the majority of students demonstrated insufficient level of formation of individual research skills. In particular, different difficulties were present in the process of planning and carrying out the scientific research work (theoretical or experimental), as well as in the process of implementation of integrated analysis of the research and its corresponding registration. It is noted that students need to improve their theoretical basis in the field of scientific research work and to develop their research skills through the development and implementation of the system of training of social workers for scientific research activity in the higher school.

Key words: professional training of social workers, scientific research activity, state of students' readiness for scientific research activity, scientific work, research methods.